

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. Vnde procedat, ut Episcopi assistentes aliquos ritus ab substantiam
consecrationis pertinentes non simul peragant? Ex p. 12. t. 1. r. 37.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti, nisi contrarium exterius exprimitur, ubi ad euitandum incommodum obiectum, videtur Dnus Thomas admittere, non necessariam internam intentionem ipsius administrantis, sed sufficere externam verborum pronuntiationem ex parte ipsius, quæ ab Ecclesiæ intentione satis determinetur ad Sacramentum (Respondetur negando subsumptum) & ratio diuersitatis, est quia vitæ sanctitas est res ardua, quæ non absque labore, & à difficultate conseruatur, aut amissa recuperatur ab hominibus circumdatis infirmitatibus, & peccandi occasionibus expositis. Vnde contigit, quod in Ministris sæpius illa desit, præsertim cum tam multi parum de vitæ honestate sint solliciti. Intencio autem faciendi Sacramentum sit Ministris facillima; iund verò moraliter loquendo vix potest desse in ordinario Ecclesiæ Ministro: nam hoc ipso quo vocatur ad Sacramenti administrationem, vel hoc ipso quo officium suum vult exequi, semper intentionem habet in illis actionibus faciendi, quod fidei e, requirunt, aut quod Ecclesia facit. Intencionem (inquit) habet consensam aliquam actualem, aut virtuales in actu exercito, vt loquitur Bonac. tom. 1. de Sacram. in genere, disp. 1. quæst. 13. § 4. num. 15. & 16. quæ sufficit, vt sumitur ex Henricus lib. 10. cap. 10. n. 2. Dominic. Soto in 4. disp. 5. n. 8. & Valentia tom. 4. disp. 3. q. 5. p. n. 3. licet non habeat intentionem formalem qua expressè cogit, & velit facere, quod Christus instituit, aut Ecclesia facit: quare non est par ratio fidelibus dubitandi de Sacramentis verè administratis, ex eo, quod ponatur hæc intencio Ministri necessaria, & ex eo quod requireretur Ministri Sanctitas. Ad Diuum Thomam, quod attinet, in primis ex verbis eius supra allegatis constat satis eum absolute requirere intencionem Ministri, qua velit facere Sacramentum: verbis itaque modo obiectis solum vult docere, quod hoc ipso, quod minister agit ex persona Ecclesiæ, siue prout est Minister Ecclesiæ, eo ipso habere sufficientem intencionem faciendi Sacramentum, ita vt nullus debeat anxie esse sollicitus, an forsitan Minister in mente formauerit sufficientem, aut satis distinctam, & expresse intencionem faciendi, & conferendi Sacramentum: nam hoc ipso quod facit tales actiones; vt ab Ecclesia Ordinatus & deputatus ad tale ministerium, interdicit sufficienter facere Sacramentum, nisi contingeret, quod expressè contrariam formaret intencionem; quod præsumendum non est, imò nec de eo dubitandum, nisi exterius indicaret, vt Diuus Thomas habet. Neque Syluest. verbo Baptismus 3. quæst. 12. aliud videtur docere, licet Tannerus supra dub. 2. num. 21. illum citet pro opinionione Catherini. Et ideo nostram sententiam contra Pasqualigum; & Catherinum: præter Doctores citatos mordicus sustinet Vvigers in 3. p. quæst. 64. art. 8. & Mercerus de Sacram. quæst. 64. art. 8. prop. 1. Caspensis in curs. Theolog. tom. 2. tract. 21. disp. 4. sect. 6. Ioannes Poncius in curs. Theolog. disp. 46. quæst. 4. concl. 1. n. 25. Auersa tom. 1. q. 64. sect. 3. Syluius in 3. part. q. 64. art. 8. conclus. 1. cum seqq. & alij.

4. Dicendum est igitur pro nostra materia non sufficere ad validitatem consecrationis Episcopi, si Episcopus consecrator habeat tantum intencionem proferendi verba, & applicandi materiam, si etiam non habeat intencionem consecrandi Ordinem, & Sacramentum, prout est à Christo institutum; & sic dicendum est de alijs Ordinibus, & Sacramentis. Vide non solum dignitate, sed etiam sapientia Eminentissimum Cardinalem de Lugo à me in part. 10. adductum, qui nominatim inuehitur contra Scribanium, in sui fauorem à Pasqualigo allatum.

Ve in Ref.
not. præter-
rit. signan-
ter in eius
§. penult.

RESOL. XXXVIII.

Vnde procedat, vt Episcopi assistentes aliquos ritum ad Substantiam Consecrationis pertinentes non simul peragant? Ex part. 12. tract. 1. Rel. 38.

§. 1. **G**rauis est difficultas: nam vinctio manuum, & capitis, & traditio Baculi pastoralis, annuli, & libri Euangeliorum efficitur ab vno Episcopo; & tamen, vt obteruat Valquez in 3. part. disp. 240. c. 5. n. 55. & alij, vt supra visum est, ex diuina institutione tres Episcopi requiruntur tanquam necessarii Ministri Consecrationis vnde Bernalde de Sacrament. dissertatione 49. sectione 2. numero 7. dixit, quod Minister ordinatus Consecrationis Episcopi est Trinitas Episcoporum, sed in administratione Sacramentorum, vt docet Poncius in curs. Theol. disp. 48. quæst. 2. conclus. 8. num. 15. & alij communiter, inlumina illa, quæ traduntur ab Episcopo ordinante, dati debent immediate ab Episcopo de necessitate Sacramenti, vt quid igitur in Consecratione Episcopi, cum Episcopi assistentes sint ministri diuini Ordinationis, non omnes vna eum Consecrante efficiunt eodem ritus; actamen videmus, vt dictum est, ipsos non effecere vinctioem capitis, nec manuum, nec potrigere Annulum, Baculum pastorale, nec librum Euangeliorum, sed tantum hæc omnia à solo Episcopo consecrante peraguntur.

2. Hæc difficultas torquet Doctorem vitorum ingenia: vnde P. Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 9. n. 136. putat non esse necessarium ad rationem Sacramenti, vt totam materiam adhibeat ille qui minister est, iuxta sententiam Valquij; ac proinde etiam si aliqua pars materię adhibeatur ab alio, qui non sit minister, & etiam si illa pars materię necessaria sit ad Sacramentum; posse per illam adhibitionem partis materię à non ministro conferri Sacramentum. Vnde in nostro casu dicit etiam posse habitationem (& sic dicam) libri Euangeliorum supra caput consecrandi esse partem materię necessariam simul cum manuum impositione; siue ea libri habitio proveniat ab alio Episcopo siue sacerdote, siue Diacono; ita vt nec impositio libri, sine manuum impositione, nec hæc impositio sine illa sit sufficiens materia, sed vtraque simul, & ea ratione potuisse institui huiusmodi Sacramentum, nemo potest dubitare. Quod autem sic de facto institutum sit, colligimus ex eo, quod ea sit magis communis sententia in schola, & fundata in vsu Ecclesiæ adhibentis librum, non solum, quæ explicatur in Concilio Carthagenense IV. sed etiam ab antiquis Patribus primitiue Ecclesiæ recepta, & tradita consuetudine, vt ex Dionysio Apostolorum discipulo constat, & latè probat Turrianus ad citata loca Clementis Romani, maxime lib. 8. Constitutionum, c. 4. lib. 2. pro Epistolis Pontificum, cap. 21. post mea. Quod autem ea impositio non necessario fieri debeat ab Episcopis consecrantibus, constat ex vltimo moderno Ecclesiæ in Pontifice Romano Clem. VIII. iussu edito. Ita Dicastil.

3. Verùm magis latè explicat hanc difficultatem Nicolaus Isambert in 3. parte D. Thomæ, de Sacram. Ordinis, disp. 3. artic. 5. & firmat, argumentum à nobis allatum non ob stare, nam tres Episcopi ita requiruntur ad vñus in Episcopum ordinationem, vt tamen eorum vnus sit solus, & etiam appelletur in Romano Pontificali Consecrator: duo verò reliqui, sint & appelletur tantum in eodem Romano Pontificali assistentes; quæ distinctio appellationis indicat etiam, & distinctionem officij inter illos: & quem

quemadmodum eo ipso quo quis est assistens alicui Sacramento, tanquam essentialis conditio, non requiritur absolute, ut in ratione assistentis omnia, & singula eadem faciat munia, quæ facit is cuius comparatione est, & dicitur tantum assistens, ut sufficit, quod ea tantum obeat munera, quæ talis rei institutio, vel materia postulat, etiam in speciali assistenti, pro ut est circa talem actum, vel negotium peragendum (patet in Sacramento Matrimonij, in quo Parochus est tantum testis honorarius, & assistens sola eius præsentia cum sufficienti aduertentia consensus mariti, qui tunc præfertur ab utroque contrahente sufficit, quia hoc satis est ad testificandum de contractu inito) pari ratione, quia ordinatio Presbyteri in Episcopum, ita tres Episcopos postulat, ut tamen unus tantum sit & dicatur consecrator, duo verò reliqui tantum assistentes, sit ut sit opus omnes, & singulas actiones, quibus tale Sacramentum confertur, ab illis duobus peragi, sed sufficit, quod eas tantum perficiant, quia talis ordinatio iuxta suam institutionem, & naturam postulat ab eiusmodi assistentibus, quamvis ratione alicuius singularis actionis essentialis huic Ordini in ratione materiæ, & formæ partialium, quas simul exercent cum consecratore, & etiam ratione specialis suæ assistentiæ, sint & dicantur Ministri talis Ordinationis.

4. Quare autem primam illam tantum actionem, quæ consistit in impositione manuum, & prolatione istius formæ, *Accipe Spiritum sanctum*, omnes tres isti Episcopi simul perficiant; reliquas verò etiam huic ordinationi essentielles, soli consecratori se præsentibus perficiendas relinquunt? Potest hæc esse ratio, quod prima illa actio importet, etiam exteriori, & sensibili ceremonia actualem cooperationem eius, qui tunc ordinatur in numerum Episcoporum Ecclesiæ, quæ cooperatio, cum fiat nomine Ecclesiæ, & Ecclesiæ, pro ut est Congregatio Episcoporum, non potest representari minori numero, quam ternario, quia ut vulgo dicunt, tres faciunt numerum, sicut etiam & capitulum, duo verò minime, sit ut traditio istius materiæ partialis, & prolatio partialis formæ ei correspondens, debeat simul, & semel fieri à tribus Episcopis, duæ verò reliquæ, quæ important tantum instrumentorum traditionem, & verborum illis correspondentium prolationem, quæ ex se non important realem, & physicam cooperationem assistentium, sed tantum consecratoris, ab illo solo perficiantur.

5. Non item obstat secundum; nam in Sacramentis, quæ constant pluribus materiis, & formis verborum partialibus, non est absolute necessarium ad illorum essentialiam, ut quilibet Minister illius singulas materias, & singulas formas Sacramenti adæquatè sumpti applicet, & pronunciet: sed potest Minister totalis eiusmodi Sacramenti coalescere ex pluribus partibus Ministris, & videre est in sacram. Eucharistiæ, Presbyterialis, & Diaconalis, Ordinationis, in quibus unus potest vnam tantum partialem materiam applicare, & formam ei correspondentem pronunciare valide cum effectu sibi correspondente; alius verò prima non repetita secundam partialem materiam, & formam ei correspondentem applicare, & proferre etiam valide.

6. Nec est quod quis dicat, istos tamen parciales Ministros semper applicare materiam partialem, & formam ei correspondentem proferre; at in ordinatione Episcopali duos reliquos Episcopos, duas reliquas parciales materias non applicare, nec formas illis correspondentes pronunciare, & nihilominus dici, & esse Ministros huius Sacramenti, non est (inquam) quod quis hoc dicat, nam in istis Sacra-

mentis fortiuntur purè, & simpliciter rationem Ministri: at in ordinatione Episcopali tres Episcopi, ita dicuntur Ministri, ut tamen duo assistentes, sumendo nomen Ministri in rigore pro applicante materiam & pronunciante formam, sunt tantum Ministri per ordinem, & habitudinem ad primam illam actionem ex prædictis tribus, & per ordinem ad duas reliquas sint tantum assistentes: consecrator verò per habitudinem ad omnes, & singulas illas tres actiones (sit enim sæpe etiam in rebus civilibus) ut in executione rei alicuius plures requirantur personæ, non quidem ad omnes, & singulas, istius rei exequendæ actiones, sed omnes ad vnam, & ad reliquas vnus sufficiat, modo plures alij ei assistant, qui tamen omnes communi hominum loquendi vsu non desunt dici istius rei Ministri; exempli causa, in pronuncian-do Senatusconsulto, in quo tamen deliberando, & concludendo plurium Senatorum suffragia requiruntur. Et hæc omnia docet Lambert. *ubi supra*; cui adhæret Franciscus Hallier *de sacris elect. parte 2. sect. 1. cap. 2. art. 1. §. 13. num. 31.* & alij. Quæ quidem licet ingenuè, & doctè excogitata sint, habent tamen suos anfractus; unde ego magis persisto in opinione, quam superius docui: nempe in consecratione Episcopi solam manuum impositionem esse materiam, & formam esse verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. nam dicta materia, & forma ab omnibus tribus Episcopis vna simul dicitur, & applicatur: ergo, &c. cæteros verò ritus puto non esse substantiales, sed accidentales; & idè non est mirum si simul non efficiantur à tribus Episcopis, sed eo modo quo præferbantur in Pontificali Romano: & ad confirmationem supradictorum dixit Pax Iordanus *tom. 1. libro 4. tit. 1. num. 19.* Quamvis autem tres esse debeant & vnus illorum censetur principaliter agens, totamque consecrationem perficiens, omnes tamen verba consecrationis pronunciare, & actiones simul cum ipso præstare tenentur, nec sufficeret si vnus partem ageret, alius aliam; vel si vnus manum imponat, & alius proferat verba, siue benedicat, pro ut etiam cauetur in collatione inferiorum Ordinum, *cap. quorundam, & ibi gloss. fin. dist. 25. Hostien. in summa, loc. cit. num. 7. Syluest. verb. Consecr. quest. 1.* Et de verbis consecrationis Eucharistiæ Baptismi tradunt passim DD. Ita ille.

Docuit super in Ref. 17. & 18. huius tract. Sed lege si placet à Ref. 12. vique ad præcitatam Ref. 18.

RESOL. XXXIX.

An Episcopi in consecratione debeant esse ieiuni sub præcepto? Ex p. 12. tr. 1. Ref. 39.

§. 1. DE Ieiunio in die Sabbathi certum est, quod non importatur sub præcepto, ut patet ex Pontificali Romano, dicit enim tantum esse ieiunandum ex honestate. De Ieiunio autem in die Dominica certum est quoad Episcopum celebrantem obligare sub peccato mortali, ratione Sacrificij Missæ, in qua debet communicari. Igitur difficultas procedit, quoad illos duos Episcopos etiam consecrantes, & quidem peccare mortaliter, si non ieiuni consecrarent, videtur docere Pax Iordanus qui plures textus Canonicos adducit. Sed si dicti textus loquantur imperativo modo magna quæstio est an obligent sub mortali: nam aliqui asserunt hæc verba importare præceptum: quia quod imperatur, necesse est fieri. Ita Decius

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Ref. 28. 29. & 58. §. 2.